

გუმინ, 1 აპრილს, ზედა-მხედველ კომიტეტის წევრის თ. ს. რ. ვახვახიშვილის თავმჯდომარეობით, ამირანტელ იქნენ ტულისის სათავადანო ბანკის მესამე რიგის მესამე გვ. დანლოვი, ა. ი. მირონიშვილი, ა. ი. მამონი, მ. ქ. ყიფიანი, ნ. ა. არბულიანი-ლოლოგორაძე, პ. ა. თუმანიანი და ა. ი. სიგინელი და კანდიდატად—ა. დ. რაბინოვიჩი.

გუმინ, პირველ აპრილს, ტულისის ქალაქის გამგეობაში მოხდა ქალაქის პირველი სესიის (750,000 მანეთისა, ხილების გასამართავად, ქალაქის სახლის ასაგებად) ობლიგაციების განაღდების შედეგად 36 ტირაგი ტირაგში გამოვიდა 15 ობლიგაცია ათას მანეთიანის ღირებულობისა და 61 ობლიგაცია 50 მანეთიან ღირებულობისა—სულ 21,000 მანეთისა.

ამირან-კავკასიის რეინის გზის მიმდებარე გამაჯახდა, რომ რეინის გზის იმ მოხუცთა, რომელნიც გზის დასავლეთ სიდგურებში (ტფილისისა, ფოთისა და ბათუმის შუა მდებარე სადგურებში, აგრეთვე ბორჯომის, ტყბულის, ქიათურის და სურამის შტოების სადგურებში) მსახურებენ, ნება აქვთ ისარგებლონ ტულისში გამგეობასთან არსებულ წიგნთ-საკითხთა და გაიტანონ საკი თხავად წიგნები ამ წიგნთ-საკითხთა განაღდ.

კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების მიერ ტულისის საბაღონო სკოლის მზრუნველად აჩეული ი. ვ. ფუფუროსკი მიწად მოქმედების სამინისტრომ უკვე დაამტკიცა ამ თანამდებობაზე.

როგორც ჟაგ. ი. იუწყება, სამტრედიის მცხოვრებთ შუამდგომლობა აღძრეს იმის შესახებ, რომ

ნება მიეცეთ დაარსონ სამტრედიის გამსახველ-შემნახველი საზოგადოება.

როგორც ჟაგ. მიმ. ი. იუწყება, იმ განსაკუთრებულ კომისიის, რომელსაც მინდობილი ჰქონდა ჩატანოვი წავიდა იმ ადგილების განწილება კერძო მიზნებისათვის შორის, ამ დღებში დაუბრუნებია მუშაობა, მოწოდებით, რომლებითაც ამ მიზნებისათვის ნება მიეცემა ნავთის კვლევა-ძიებისა, მიწად-მოქმედების მინისტრს გავგზავნება დასამტკიცებლად.

გაზ. „Пет. Вѣд.“-ს აცხადებენ, რომ დრანდის მომსახურებით (სოხუმის მახლობლად) ტყეში მოკლულ იქნა ორი ბერიო, ეს ბერები ამ რაიონისავე ხნის წინად დასახლებულან ტყეში. მკვლელები ჯერ არ აღმოუჩინებია.

როგორც გაზ. „Кавк. Об. Сѣдн.“-ს აცხადებს, კავკასიის საბაღონო საზოგადოების მიერ მოხდა აქვე ოსტრეგეთის სამოქალაქო სასწავლებელითა გამართვის საწყობი თესილეულობისა და საბაღო იარაღისა.

როგორც გაზ. „Кавკ.“-ი იუწყება, ფრანსიო სამინისტრომ ნება დაართო უბაჟოდ იქნას შემოტანილი საზღვარ-გარეთიდან კავკასიის სამიგრატორთა-საშურო საზოგადოების მიერ გამოწერილი 9 ათასი ფუთი შაბიანი და 2 ათასი ფუთი გორიდი. ამ შაბიანისა, გორიდის და აგრეთვე საჭირო მანქანის დამ-სასყიდო, სამეურნეო საზოგადოებამ, როგორც მკითხველებმა იუწყებიან, ტულისის გარდა, სხვა ადგილებშიც გამოართვა საწყობები, როგორც, მაგალითად, სოღნალისა და თელავის მარტებში და ქუთაისის გუბერნიისა.

ამას ისიც უნდა დავუხატოთ, რომ ზოგიერთი ოჯახში თუ ერთი მხა ჩვენი მომხრეა, მეორე—მეამბოხეა... მხედელ ვასარჩევია აუბური ბატონი-შვილი უბრალო მუციკიანაგანა“.

კნარინგმა და ლაზარემა ჯილდოს ღირსად შეადგენი კაცი წარადგინა, მათ შორის ქართველები: თ. სოლომონ ავალიშვილი, სურამის მოულოვანი თ. ვეგერი აბაშიძე, თ. გიორგი ამილახვარი, სარდალი თ. ივანე ორბელიანი, სარდალი თ. გიორგი ციციშვილი, სალიხუცის და მარიამ დიდოლის ვიქო-აბაში თ. აღმუსანდრე მაყაშვილი, მდივანბერი თ. ზაქარია ბარათაშვილი, მდივანი სულხან თუმანიშვილი, თ. შანჭუტ ერისთავი, ენკიპაბაში აღმუსანდრე ჭეჭეაძე, ნინოწმინდელი, მიტროპოლიტი იოანე, არქიმანდრიტ ექვთიმე კიდეც ბევრი არიან ღირსნი დაჯილდოებისა, უმატებს კნარინგი: „მეგობარ ყველაზე მეტი სამსახური და ერთგულდება რუსეთისა ამათ მიუძღვითა“.

ხმა მხედვით, რა რიგად გვერდთ აუბრა ბ-ნ ეზოვამ ამ ჯილდოს ღირსთა აუბური აზნაურბა ბევრნი წინ არ არიან ჩვენს ოქროვრებზე, ვის უნდა ემობის გრავობა და ბარინო-

მეთსეკლებმა შუქი შეიან, რომ აივარ-გაგასიას რეინის გზის გამტკიცებას აზრად ქცენდა წყდს ფოთის შტოზედ ქალაქის რეინის გზის ბაქანი გაქმნა. ამისათვის საჭირო ფული ამ 1899 წლის სარეა ღირს-ცხვაში შუქი შეიანდა აყო. მაგრამ მადგანებ რეინის გზათა მთავარს სამმართველომ ნება არ დაართო, ბაქანის გამართვა ქალაქში ვერ-ვერბოთ გადგებულ იქნა.

გუმინ-წინ, 31 მარტს, ტუვისის სამოსამართლო პალატამ განაღდა სასჯელ დუშეთის მარხის სოფელ მუხლის მესხურებთ გიორგი ირქვან-შვილისა, როსტომ გაღოშვილისა და მარტო წაბაშვილისა, რომელთაც მარხ-სოფლამ ჰპარდუხავდა. სასჯელად მარხ-სოფლამ ჰპარდუხავდა: ოსტრეგისა, დამნაშავედ სენა ბრადუხუნი და მუხსავა მათ ექვსას წლით გტორ-ტამა გაცხვენა. სამოსამართლო პალატამ დაამტკიცა ოქტავის სასამართლოს განაწესება.

ტუვისისა გუბერნიის გამგემ დაამტკიცა ჭაჭაქის სასჯელს დადგინდება შერას აწ დასჯულის ნახრას დაკლებას შესახებ.

ტუვისისა მცხოვრებთა ბეთადეა ტუვისისა მარხის სოფ. დურ-სეში წაქადა იქ ანხილდ საქმლის ჭირას წინააღმდეგ საჭირო ღირს-მაქათა მისაღებად.

ტუ. ფურ. „ს. სურენ გორა-დგან, რომ გორის მარხში, ზუგუძანის ქაქანის მახლობლად, 22 მარტს ოსმან-განე ცარაქუშაძემ მიმად დასწავა რაჭის მარხის გლეხნი შამ-შვილი ჭეჭეანამქინ ბუტრუ და მინაო. ჩხუბი შესახებ მოსჯილად. დამნაშავე შუქი შე-უბრათო. ბუტრუ ჭეჭეანამქ საშუადა ანას თურქ დაჭრადა.

შვილები მუციკები არიანო. აი ეს ვახლავთ სომხეთს მეცნიერბო. ხო ამ საკებურად ექცევა ეს სომხეთს მეცნიერი ისტორიულ ამბებს, ლეონი საქებურად მსაქმობს მაშინ, როცა თავისი ნათესავს ამოწმებს ვითომდ ისტორიულ სივლითა. ჩვენი ქურნალი ამოამბე ამხელს ამ თვითმბატკურს მოწოდებას რომად: „სითამამ და აღვირ-ასნობობა ბ-ნ ეზოვისა იმდერ-დიდა, რომ გვეუბნება, ეს ცნობები ამოვკრებე აქებულამ და იხილე ესა და ეს სომხობო, სახელდობრ, 529, 530, 531 და 532. ვადავმალეთ პირველი ტომი, ათეფრი წყვილები ეს ნომრები და ვერაფერი მიგზავნებულე ეზოვისა ვერა ვაგებო...“ სა-იღამ მოსწამბა ეზოვამ, ამბობს მერე „მომამბე“, რომ მხოლოდ მარტო სა-მი სომხნი იყნენ ღირსად ჯილდოსი და ბატონი მოსახლებული, ვადასა-ნანო? ზღაპარს მაშინ გამოიკნობო, როცა ვაგინებებო ეზოვისა და-ფარულს არსა: საქართველო საქ-მეველი ვა არ არის, მკვლე სომ-ხეთათა. ეს მაცდური და წყვეული სურვილი გზას უნდევს ბ-ნ ეზოვს და სისულელეს არ მოიხნებს მეცნიერების სახელით“.

იხ. „მოამბე“ 1899 წ. № 1, გვ. 58 და 59. ზემოდ ნაჩვენები კურსივი „მომამბე“.

31 მარტს, დილის 10 საათს და 45 წუთზე, ავალში, ტულისის გუბერნიის სოფ. ხოვლის მცხოვრებმა გლეხმა ილია მიტრევილი (17 წლის) მოიწოდინა უ-ვე გასულ მარტებზედ მსგავს, მაგრამ ჩამოვარდა და ვაგინ ქვეშ მოკლა. მარტ-ბლის თვლებმა მიტრევილის თავი მოსწყვიტა.

31-სვე მარტს, ბორჯომის შტოზედ მუშაობის დროს ჩამოვარდნის მიერ ხევმა ქვეშ მოიტანა ერთი მუხა ახალქალაქის მარხის სოფ. ბორინეთის მცხოვრები გლეხი პარმენ სოლომონის ძე ზედგინიძე, 29 წლის კაცი. მღვდ მიწა გათხარეს და ძალიან და-შეველი ზღვრებდ ამოიყვანეს. დაშეველი ტულისის ლაზარეთში გამოგზავნეს.

ამას წინად გორის მარხის სოფ. ქვე-მო-ქალაში, თვ. დ. ამლოხების მახლობლად დაუდგარი დღეობიერება თოფი ერთად და მოკლა თვ. ამლოხების მო-სახსებურ იფან მელაძე.

30 მარტს, დილის 11 საათზე, სა-დავისი ქუჩაზედ მცხოვრებმა ფ. ა. იფან-გმა ანახდა პოლიკაში, რომ ჩემის ფუ-ლის ყვილდან მომარხის 600 მანეთი-მევი იფანგმა თავის ლაქაზედ, ლხეზუმის მარხის მცხოვრებ იოსებ დანიანზედ მი-ტრანა. დაწინაი შეიკვრეს.

30 მარტს, რეინის გზის სახელმწი-თო, ვაგინის გამაგრების დროს ძალიან დაშვედა ოსებ სულანბაშვილი, სულანბა-შვილი საშუ მღობარეობაშია თურმე.

წარსული გუდაუთმადან. (აფხაზეთი)

წვივანდელი წელიწადი ლევის ირისხად მოგვევლინა გუდაუთმადან. მართალია, ეს წელიწადი თბილი იყო, მაგრამ სწულუბიანი და ერთობ მანენ, რადან ჩვენთვის არ არსებობს მედიცინა. როგორც არა ერთხელ გე-თქვამს, ჩვენი მხარე, სადაც ოცი ათასზე მეტი მცხოვრე ბია, შეკვრებულ ერთად ერთს თვრა-შალს, რომელიც ავტრ მესუთე ფერ-თვალთ არ გვიჩნავს. მეორე ნუგში აქაურ მკვდრთ მიანით მკითხე-ქადანი, რომელიც დიდს პატივ-

სად როგორ იკეთებს თავის განგებ შუხუზულს საქმესა. რაც ვთქვით, ისიც საკმაოდ დავიხანობო—რა ერთის ზომის, ერთის თვისების ღარი გაკეთ, როგორ გვეყვრებოთ, როგორის დაინებთ, სისტემატიურად ვეზობიან ქართველებს ქვეყნის თვა-ლში იგი ერთგვარი გუნდ სომხები-სა და მათ მიერ მოვლიდებულნი სო-მხეთა მეცნიერნი, ფილოსოფოსნი, დიდგონ-ებები, ვილკრები და პრიფესორები. რაებს არა სჩიადან, რა უკადრის და სათავილო ფარ-ხმალს თავის საქმე-სადიდებლად საყვარი აყვირონ, ჩვენი ხსენება და სახელი ლაღში ამოხვარან და თვითონ სო-მხეთს ჩვენი თავი შეაძულონ, შე-ი-ახიზონ. თვითონვე იქ იხიბან, სირცხვილი მეტრებზედ საუკუნე-ში, ამ განათლებულ დროს ერ-ბა ერთის მოსახლებული, ვადასა-მტრებელი რამა სთქვასო და ამ მი-ზეხით ერთი ერთი მეთის მისუვისო და სხვა ამისთანა სიტყვები, რომე-ლიც ვარაყიან ნაჭუქსა ჰგავს, გუ-ლი-კი ჰიანი აქვს.

გამოდის, რომ ჩვენი ავად-მხსენე-ბელნი, ზედ-მომცენი გვენი ყვი-ლოან თვითონ და ჩვენ-კი ან ხმას არ ვიღებთ, ან მარტო ზედ-მოსცეს ვი-გვრებთ, ციხეში მათ მიერ შემწყ-ყვედულნი. გამოდის, რომ ზედ-მი-ცედულნი, თვად-სამა კი არაფერიად და მოგვრება, ფრის მიგებება-კი ცოლად

დღეშია არიან. ხშირ მიმოსვლისა და აღმე-მიცემობის გაცხოველების წყა-ლობით იმისთანა სწულუბიანი გან-და აქ, რომელთა სახელიც-კი არ იკონდენ აქაურებმა ამ შვილ-რე-წლის წინად, აფხაზი და ვენერული ავადმყოფობა ვის გაუფრიაო წინად დღეს-კი სოფლად-ქრცელდება ეს სე-ნი. ყვივილი, ყელ-ჭრევა, წითელი, კორაკოცე (ხველა-ყიანა) და სხვანი ჩვენში წყვეულს ხშირი სტუბარი გახდა, როგორც თვით დაბაში, აგრეთვე სოფლადაც. ამათ ზედ დაურ-თეთ აქაური ხანისი ციხე და მისი ერთგული თანაშემწე ფილტვისი ანთება, და სრული სურათი დადერ-გებთ თვალ-წინ ჩვენის გაქირვებულ მღობარეობისა. ყველა ეს სენი აქაურს ავლებდა და ცხლაც ავლებდა მესურ ხალხს. შველა-კი არსადიან არა გვაქვს და ახლო მომავალში არც მოვილოთ, ჩვენი ბუნდა იმის შესახებ, რომ დაბა ბუნდათაში სა-სოფლო ქსენიანი დაარსდებოთ, ჯერ არ განგვიხორციელდა და არც ვი-ციოთ, როდის ვეღარსებოთ.

აქვე რიცყიანთ იმის მაგალითებს, თუ რა შედეგი მოჰყავ ჩვენში უ-ქიობას: სოფელ კალდაბარაში ავტრ მესამე თვეა, რაც ყვივილი მიმინ-ვარეს; რა კაცი უკვე გამოასალმა წუთიწყოფილს და ცხლაც ოცამ-დედ ლოგინად ჰყავს დაწოლილი, უბრალო ამტრელი რაა, ამასაც ვე-ლარ ეღირსდენ საკლდანი კალდა-ბარელინი და იძულებული იყვნენ თავისვე ხარჯით (თითო აცარაზე 20-30 კ) კერძო ფერხობი მოე-ვიათ ყვივილის ასაქრლად. აქვე სენმა დაბა გუდაუთში ორი კაცი იმსხვრებლა.

რაც შეგება წითელს, ეს წლე-ულს ძალიან მოელო აქაურ სოფ-ლებს და ზოგიერთი სკოლა იძულე-ბული იყო სწავლა დროებით შეწყე-რებინა ამ სენის გამო. ავტრ ორი არისო, ამისთანა ფილოსოფიით ატ-ყუნო წინდაუხედანი ბაღლები, კვე-თა მეოფელს კაც-კი პირში ვამ-ვერ ამოსდებენ, ვერ ვაპყენინე-ბენ ხმას იმ უფუნდეს გრანო-ბას ადამიანისა, რომელსაც ეს-ხიან განგებობს საკუთარის ღირსე-ბისას. ადამიანის უმეტირფესი სა-სუჯე მისი ვინაობა და ნურავის წუე უკერს, თუ ამ ენობისა შემა-განებებს, შემბალავლეს ყოველი პ-ტიონანი კაცი სამართლიანის გულის წყრობით ზედ-ავებო. ვინათლება პატივანსა კაცს „სიღობის აძლეს ნაქოვისას“, როცა სხვას უნდა სა-შველად ხელი მისაწოდოს და „სიმ-ტვიცის ნაქელებისა“, როცა თავის სა-კუთარის ვინობას მპატრონობს. იქ „სიღობა“ ღირსებაა, აქ-კი ლაზარობა, იქ „სიმტკიცე ნაქელებისა“ გულ-ქაობა-ბა, აქ-კი ღირსება.

შედეგად იქნება. (შედეგად იქნება)

იხ. ნო. ნოვის წიგნი: Сношения Петра Великаго съ Армянскими народомъ 88. CVI.

